

Action

18D

IN

EUR

P

IE

DCR

FROM: Tehran

TO: Secretary of

NO: 509, Au

Control: 2640

Rec'd: August 6, 1951

6:26 a.m.

FILE

reply necessary

DE

AR; SENT DEPT

LONDON 116

AMKARA 1.

rt VOA broadc

lue in reair

le and inco

ing statio

tal broadc

ity (1) a

casts in fav

fallacies and

support Central

Iran Govt. For

order avoid possible

whose continued

activities Iran.

GRADY

MRM:RC

511.864/8

په یووژ دیرین

کورد

و

ئهمریکا

“

لێرینهکا دیرۆکی لڤۆر سیاسهتا ئهمریکا
بهرامبهری کوردان

”

/ کاروان صالح وهیسی

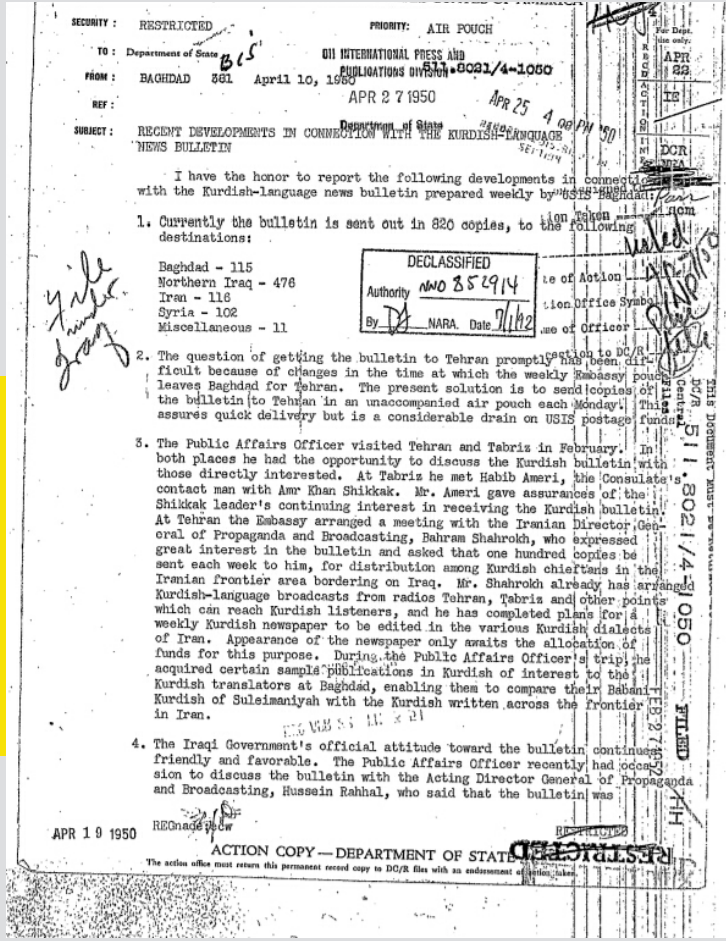
19th

دهستپیکا په یوه زندیان

دهسپیکا بهرځودان و گړنگی پیدانا ویلایه تین ئیکگرتین نه مریکا ب کوردستان دزقریتن بؤ سالین دهستپیکې ژسه دی نوزدی. نهف گړنگی پیدانا نه مریکا دزقریتن بؤ هندی کو مسیونهر (به لاقه کهرین نایینی پروتستانی یین نه مریکا)، دراپورتین خو دا به حسن گړنگیا جهی ستراتیجی کوردستان و هه بوون ژیدمرین سروشتی کری یه و تیدا دیار کری یه کو دقتین نه مریکا بهرځو بدهتن قی دهقهری و نایینی مهسیحی لشی دهقهری به لاقه بکهن. ژبهرکو نهو دموهلتین (عوسمانی و قاجاری)، دهسته لاتن لشی دهقهری زلم و زوردارییه که زور ل خه لکی دهقهری دکهن و خه لکی وی هیلایه نه خواندهوار. ژیدمرین په یوه مندیین نیقدموهلتی دیار دکهن بشی چهندی پتر نه مریکا بهری خوددمتن دهقهری و ل سالین چلان ژسه دی نوزدی، قوتابخانه و بهرستگه هان لی دورست دکهن.

لهورا دی بینین د سالین دیشدا، نه مریکا پتر گړنگی ددهتن کوردستان و ب تاییه تی ل سال ۱۸۵۵، روژنامه یین نه مریکا پتر گړنگی ب کیشا کوردی ددهن و راپورتین تیروتهسه ل لدور کیشا کوردی ل روژه لاتا نافین دناف دولاتین عوسمانی و قاجاریان دا به لاقه دکهن و دیار دکهن کو کوردستان نوکه بوویه «مهیدانا شورشان»، و داخوازی ژ حکومتا نه مریکا دکهن کو گشاشتنا بیخته سه ره هر دوو دموهلتان کو کیشا کوردی چاره سهر بکهن. ژبهر هندی دیروکشان دیار دکهن کول سال ۱۸۵۵، په یوه مندیین کورد و نه مریکا دهستپیکه کن و نه مریکا پتر دمه گه یین خو یین راگه هاندنن پالدهتن کو راپورتان لدور کیشا کوردی دناف روژه لاتا نافین دا بنفیشن و به لاقه بکهن. نهف چهنده پتر دهیته پیش لدهمی شورشا شیخ عوبهیدولال نه هری بهریا دبیتن و روژنامه یین نه مریکا گړنگیه ک زورتر ددهن کیشا کوردی، بوویه و پیشهاتین شورشا شیخ عوبهیدولال نه هری بؤ رایا گشتی یا نه مریکا قه دکوهیزن و داخوازی ژ حکومتا نه مریکا دکهن کو داخوازی ژ حکومتا نه مریکا عوسمانی و قاجاری بکهن کو کیشا کوردا ب ناشتیانه چاره سهر بکهن داکو بارودوخین نیمناهیی ل روژه لاتا نافین بهینه پاراستن و کارتیکرن نه که قیتن سهر دبلوماتکار و مسیونهرین نه مریکا ل دهقهری.

ل سال ۱۸۷۰، هاگوب ماتیسویان (Hagop Matteosian)، سهروکی پروتستانی تین نه مریکی دناف دموهلتا عوسمانیدا نامهیه که بؤ نفیسینگه ها مسیونهرین دهرقهیا نه مریکا هنارت و دنامهیا خو دا دیارکر بوو کو «بهرژموندیین گړنگین نه مریکا یین دنیشا دلی کوردستان دانه»، ودقتیت نه مریکا گړنگی بی بدت. لهورا ل ۱۳ تیرمه ها ۱۸۷۹، کهورینه که بنهرمتی دسیاسه تا نه مریکا دا بهرامبهری کیشا کوردی پهیدا دبن، ب تاییه تی پشتی کوشتنا پایسکلفاتی پتر سبورکی، (فرانک. چی. لنز) ژلایین هنده که سین نه دیارقه و کورد بشی بوویه ری هاتنه تاوانبارکرن و دمه گه یین نه مریکا، ب تاییه تی کونگرس نه مریکا، داخوازی ژ دموهلتا عوسمانی کر کو بکه رین وی کاری بگرت بشی چهندی دموهلتا عوسمانی هژماره کا کوردان دگړیتن و بؤ رایا گشتی دیار دکهن کو کوردان نهف کاره کری یه. سهرمرای، هندی چوو به لگه نامه یین پیدقی لبر دهست نه بوون کو قی چهندی ب سه ملین.

به لگه نامه ییکا نه مریکی
 دهریاری به لاقو کین کوردی
 ل نسانا ۱۹۵۰

1945

تتور هتتا دووی یا بارزان

پشتی روویدان کومه لکوژیا ئه رمه نیا یا سالی ۱۸۹۴-۱۸۹۶. چونکی روژنامه نیه ئه مریکا دیار کربوو کو نوکه شه ری تولشه کرنی دناقه بره کورد و ئه رمه نان ل بازیری "دیاریه کر"، ده ستی کری یه. هه ر دوو نه ته وه مین په نایی دبنه بهر خراب کرن و ویران کرنا مال و خانین هه ق ل ده قه ری. له ورا تر سه کا زور ل ناف دبلوماتکارین ئه مریکا دا ل ده قه ری دا په یدابوو یه و داخواز زی هاتیه کرن کو بچن ده قه رین ئارام زیو پاراستنا کیانی خو.

بشی چه ندی سیاست و په یوه نندین ئه مریکا دگه ل کوردان ب کومان دمینن تا سه روکی ئه مریکا ویدرو ولسون (۱۴) به ندین خو لدر نه ته وه مین دبن ده سته لاتا دمو له تا عوسمانیدا را که هان دین.

پشتی را که هان دنا هه ر چواره به ندان ئومیده ک لده ق سه رکر دین کورد په یدابوو و بزاق کرن په یوه نندیان دگه ل حکومه تا ئه مریکا کریدن. لی بینگافین وان سه رنه کرن، چونکی هینگی کورد دبواری سیاستا دمه قه یا ئه مریکا دا هند شاره زنا نه بوون، دگه ل هندیدا کورد به رده موام بوون ل سه ر بزاقین خوتا شه وره شا دووی یا بارزان ل سالا ۱۹۴۵ ی روودای. لشی ده میدا، شانده کی دیلوماتکارین ئه مریکا دهینه یاریزگه ها که رکووکی و ده قه رین کوردی یین ب سه ر یاریزگه ها هه ولیری شه ب تایه تی ده قه را بارزان.

پشتی وی شاندی راپورتین خو نفیساین چاره کادی به ره ق به غدا چوون و داخواز ژ حکومه تا عیراقی و دمه که هین به ریتانیا ل عیراقی کر کو کیشا کوردی ب ناشتیانه چاره سه ر بکه ن. لشی ده میدا، ئه مریکا نه دقیا ماتیکرنا خو دا کاروبارین نافخوی یین عیراقی دا بکه تن. چونکی هینگی ده سته لاتن عیراقی ب چاقدیریا به ریتانیا قه ده اته ریشه برن و به ریتانیا هه ق په یمانه ک به یزا ئه مریکا بوو. ده مان سالدا، شانده کی کوردی بزاق کرن کو پشکارین د کونفرانس "سان فرانسیسکو" دا ل ئه مریکا بکه ن و داخوازا پشته فانی نیف دمو له تی و ئه مریکا بو کیشا کوردی بکه ن. لی بزاقین وان چ ئه نجامین بوژه تیف نه بوون.

AIR POUCH
RESTRICTED (Security Classification)
DO NOT TYPE IN THIS SPACE
787.022/8-1153
XR 787.00
887.41
RF
115
August 11, 1953
August 12 1953
FROM: AMEMBASSY, BAGHDAD
TO: THE DEPARTMENT OF STATE, WASHINGTON
REF: 1953 AUG 18 AM 10 52
17 ACTION NEA DEPT. REP. OLI. I. IBS. IPI. IPS. UNA. RE. IMS. ICS
REC'D AUG 15 1953
SUBJECT: VISIT TO THE BARZANI AREA
Enclosed is a memorandum prepared by Lee Dinsmore, Public Affairs Officer in Kirkuk, reporting a short trip to the Barzan tribal country in Iraqi Kurdistan. The report notes that some of the Barzanis who were scattered after the Mulla Mustafa insurrection in 1946, particularly those who have been exiled to southern Iraq by the Government, are now being allowed gradually to return to the Barzan area. The report describes the razed villages, bad roads and communications and general isolation of the area to which they are returning.
Burton Y. Berry
Enclosure As stated herein.
CC: Tehran
JRBarrow/jh
AUG 15 1953
RESTRICTED
ACTION COPY - DEPARTMENT OF STATE
The action office must return this permanent record copy to DC/R files with an endorsement of action taken.

به لگه نامه یا گه شتا لی دینمۆری
بو ده قه را بارزان ل ته یا خا ۱۹۵۳.

ژهر نه‌قا بوری ب نالیکارییا دم‌زگه‌هین راگه‌هاندنی
 یین ئیرانی، ئەمریکا بزاف کر روژنامه و رادیویان ب زمانی
 کوردی لده‌قه‌رین کورد نشین به‌لاف بکه‌تن و بیکه‌هین خو
 یین راگه‌هاندنی به‌ره‌ف ده‌قه‌رین کوردنشین ل کوردستانا
 عیراقی به‌تن. ل ۱۰ نیسانا ۱۹۵۰، بالیوزخانیا ئەمریکا ل
 به‌غدا راپورته‌ک ل‌دور "پیشکەفتنێ نۆی یین کردیایی ب زمانی
 کوردیسه"، بۆ مزارتا دهر‌فیا ئەمریکا فریکر بو، تیدا دیار
 کریوو کو دبلوماتکاری و به‌ریسی کاروبارین گشتی یین
 ومزارتا دهر‌فیا ئەمریکا رودولف ئەگری (Rudolph Aggrey)
 سه‌ره‌دانا ته‌هرانی کریه و چاف ب حه‌بیب ئەمیری (Habib
 Ameri)، به‌ریسی په‌یوه‌ندی قونسولخانیا ئەمریکا ل ته‌بریز
 که‌فتیه. هه‌رومسا تیدا هاتیه دیارکرن کو ئەمیری رودولف
 دلتیا کریوو کو وی دگه‌ل عمر خان شاک دانووستاند
 لدور به‌لافوکین کوردی کری یه و شاکای رازیبویه‌ل
 سه‌ر به‌لافوکین کوردی ژبه‌ره‌ندی، بالیوزخانیا ئەمریکا ل
 ته‌هران کومبونه‌ک بۆ رودولف دگه‌ل ریتسه‌به‌ری گشتی
 یی راگه‌هاندنا ئیرانی، به‌ه‌رام شاهرخ (Bahram Shahrokh)،
 ریک‌خستبوو. ل دهمی کوومبوون هاتیه نه‌جامدان شاهرخ ب
 فه‌کرنا پشکه‌ک زمانی کوردی دنا‌ف رادیویا ته‌هران دا. شاهرخ
 داخواز ژرودولفی کر کو حه‌فتیانه‌سه‌د کو یین به‌لافوکین
 کوردی بۆ به‌ینه‌ه‌روانه‌کرن داکو ل سه‌ر سه‌روک هۆزین
 کوردی ل سه‌ر سنۆری عیراق و ئیرانی به‌لاف بکه‌ن.

بشتی شکه‌ستنا شو‌ره‌شا بارزانی و چوونا مسته‌فا
 بارزانی بو کوردستانا ئیرانی و پشکداریکرنا وان د کومارا
 مه‌بادا ل 22 کانوونا دووی یا سالاً ۱۹۴۶. حکوومه‌تا ئەمریکا
 پتر ترسیا کو دی روسیا کوردان بو پاراستنا به‌رژه‌مندیین خو
 لده‌قه‌ری بکارتینتن. پشتی ل ۱۷ کانوونا ئیکێ یا سالاً ۱۹۴۶،
 کومارا مه‌باد زلاین هیزین ئیرانی فه‌هاتیه روخاندن، مسته‌فا
 بارزانی په‌یوه‌ندی ب بالیۆزی ئەمریکا "جۆرج.ف. ئالین، George
 V. Aleen"، ل ئیرانی کر کو مافی په‌نابه‌ری بده‌تن وی و
 هه‌قالین وی بجیتن ئەمریکا. ئی حکوومه‌تا ئەمریکا، داخوازیا
 وی رتکر. بقی چهن‌دی مسته‌فا بارزانی دگه‌ل هه‌ه‌چه‌په‌رین
 خو نه‌چار بوو به‌ره‌ف وه‌لاتی ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت چوو. هه‌رچه‌نده،
 لده‌می که‌هشتین، دنا‌ف ئەردی ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت دا، حکوومه‌ت و
 دم‌زگه‌هین له‌شکه‌ری یین سو‌قیه‌تی ره‌فتارین نه‌گونجای دگه‌ل
 کرن. ئی ببورینا وه‌ختی مه‌سته‌فا بارزانی دگه‌ل هه‌قالین وی
 زلاین حکوومه‌تا ئیکه‌تیا سو‌قیه‌تی فه، ل ده‌قه‌رین ب سه‌ر
 ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت فه ب تابه‌ته‌ل ل ئەرمه‌نستان، نه‌خجوان، هاتنه
 بنه‌جه‌کرن و دهر‌ف‌ت په‌ناهه‌دان کو کار و چالاکیین سیاسی
 دنا‌ف ئەردی ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت دا بکه‌ن. هه‌زی یه‌ بیژین، پشتی
 هینگی، مسته‌فا بارزانی ل تاشکه‌ند هاتبوو بنه‌جه‌کرن و هه‌قالین
 وی ل دهوروبه‌رین تاشکه‌ند هاتنه بنه‌جه‌کرن.

بقی چهن‌دی مه‌لا مسته‌فا به‌ره‌ف ئەکادیمیا
 موسکویا له‌شکه‌ری چوو ژبو خواندن و مه‌شقیین سه‌ریازی
 لدویف شیواز و پرهنسیپین له‌شکه‌ری یین سو‌قیه‌تی. ده‌ه‌مان
 ده‌مدا، ریک ب بارزانی هاته‌ دان کو گوتاران ل سه‌ر رادیۆیین
 سو‌قیه‌تی ب تابه‌ته‌ی یا ئیریشانی پیشکیش بکه‌تن. هه‌روه‌سا
 دفی ده‌میدا، روژنامه‌ک بنا‌فی "رییا تازه New Path News-
 pa"، ب زمانی کوردی ل ئیریشانی ل ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت یا‌کو
 ل ئادا‌ر ۱۹۳۰ وه‌شاندی به‌ره‌دوامی په‌ناهه‌ دان. ئەه‌قی روژنامی
 هه‌فتیانه‌ ۴۰۰۰ دانه‌ ژێ ده‌اتنه وه‌شاندن و ل سه‌رانه‌سەری
 ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت ده‌اته‌ خواندن. ئەه‌ روژنامه‌ دبنکوکی
 خودا زمانحالی پارتیا کومیونس‌ت کوردی ل ئەرمینیا بوو.
 پشتی دم‌زگه‌هین هه‌والگیریا ئەمریکا و دبلوماتکاریین وی بقی
 چهن‌دی ئاگه‌هدار بووین، ترسه‌کا ژور لده‌ف وان په‌یدا‌بوو.
 ژبه‌رکو ئەوان وه‌سا هزر دکر کو دی ئیکه‌تیا سو‌قیه‌ت، ل
 باشه‌روژی، مه‌لا مسته‌فا بارزانی ب دزی به‌رژه‌مندیین وان ل
 روژه‌لاتا نافین ب تابه‌ته‌ی ل عیراقی بکارتینتن.

کومارا ما‌ها‌بادا

۲۲ کانوونا دووی یا سالاً ۱۹۴۶

لایه‌ری ئیکێ ژ
 روژناما (رییا تازه).

Mr. Edward W. Barrett
Assistant Secretary of State
Washington, D. C.

Dear Mr. Barrett:

As usual, press reports of the University's Near Eastern project were garbled and not altogether accurate and ignored the major achievements for less important if more sensational comments. For about six months we lived among Iraqi and Iranian Kurds, returning periodically to our base in Baghdad or to a secondary base in Iran. We were busy at our own tasks involving tomorrow's examination of the area from many points of view - history, language, geography, anthropology, archeology and government. We had little opportunity and inclination to observe the operation of the Department of State in the propaganda battle. Inevitably, however, we saw some of the results, as well as the reaction of the people, especially in Kurdistan to them. They were not particularly wholesome.

For example, we spent several days in the area of a Baradost chieftain. In his tent we found a little tract with pictures representing a pig with hammer and sickle tail, the pig intent upon gobbling up various quarters of the world. The language of the tract was Kurdish. This chieftain, who presides over some 5,000 Kurds, was highly indignant. His people, he said, know of communism, but they know better their own ill health and poverty. "I know," he said, "the Baghdad man who is producing this sheet for your Government. I know how much he is being paid yearly to produce it. If one fourth of that amount was to be made available in medicines or in some other more tangible product of your country which could be used to lessen the poverty or to better the health of my people, would it not be a far more successful propaganda approach?"

According to information which came to me, this area is in truth honeycombed with propagandists for the other side. It was, of course, not wise for us to inquire concerning the techniques of infiltration and we made no effort to do so. I fear, however, that we have taken inadequate accounting of the tremendous power of the British. In Iran, every fashionable possession was and the anti-British and sometimes anti-American propaganda has seriously damaged our position. The Iranians feel that the British tail is all too successfully wagging the American dog. They have not been touched by the animosity of the more western Moslems or Arabs toward America as a result of our backing of the Government of Israel. The Iraqis, on the other hand, are not only vocal - their antipathy to us stems directly from the Palestine war. For them, there is only one side of the matter and they combine any attempt to present the other side. One does become very tired of trying to explain America's position, trying to make them see that American streets are not paved with gold to be had for the asking, or to make them see that there are other countries also which badly need some assistance. It seemed to me constantly that America desperately needs to have a little of the information about the widespread commitments in all parts of the world which have been made, to explain in terms of the local monetary units

511.80/10-2451
FOR GENERAL FILES

1951
CS: I

065262

Mr. Edward W. Barrett

-2-

just how much in time as in money has been poured into each particular area.

Iraqi officials, of course, when Arab, dialect programs or tracts aimed at the Kurds since they feel that these may arouse Kurdish nationalism. The same officials would probably object strenuously if one provided my Kurdish chieftain with medicine which would help him stung out malaria or VD. Sensitivity, then is rampant but during my whole stay in the area I felt that America had been insensitive to the local feelings.

Nothing of this was contained in any statement given the newspapers. One correspondent asked if we were being successful in converting the Kurd to an understanding of a free economy. I replied simply that the independent Kurd did not need to be converted. He had already felt himself free and independent. Somehow the newspapers reported that as a confession that we were losing the propaganda battle.

Sincerely yours

به لکنه نامه‌ها که نه‌برابری جلال‌کین نه‌برابری و سؤقیهت و ترسا
حکومت‌ها عراقی ز بهیزبونا هزارا نه‌تواپه‌تیا کوردی ل 24 چریا ئیکین 1951

ژبه‌راکه‌هاندین حکومت‌ها نوپا عیراقی، نه‌برابری هیشی خواستن
کو عیراقی کیشه‌ین خو بریکین مه‌دنی چاره‌سهریکه‌تن. سهرمرای هندی،
لشی ده‌میدا حکومت، دیپلوماتکارین نه‌برابری، ب تایه‌تی هه‌والگیریا
نه‌برابری ب چاقی کومانی به‌ریخودا پیشه‌اتین سیاسی ل عیراقی و به‌ردوام
ب هویری و هووشیاری دۆیشچوونا بوویه‌رین سیاسی ل عیراقی دکر. چونکی
وان هزر دکر کو عیراق یا بزاقان دکه‌تن کو به‌ره‌ف بلوکی کومیونستی
یی ئیکه‌تیا سؤقیهت سهریکیشا وی دکه‌تن دچیتن. چونکی لشی ده‌میدا،
هیزا کومیونستان ل عیراقی به‌رفره‌ه و زیدمبوو، ب تایه‌تی پشتی ل
سال 1958، حکومت‌ها عه‌بدۆلکه‌ریمی هزماره‌کا ریکه‌فتنن ئابوری،
بازرگانی، سهربازی، ته‌کنولۆژیای دگه‌ل سؤقیهت مۆزکرین.

بشتی مه‌لا مسته‌فا بارزانی، نه‌وی ل سال 1940 ی دا، رژیما
پاشایه‌تیا عیراقی حکومتی زیندانکرنی دانایی سهر، لدۆر رووخاندنا قی
رژیمی هاتیه‌ ناگه‌هدارکرن، رابوو نامه‌ک ب ریکا بایلۆزخانا عیراقی ل
رۆمانیا بو عه‌بدۆلکه‌ریم قاسمی فریکر و تیدا پیرۆزبایی ل قاسمی کر
و داخواز ژیکر کو ریکنی به‌دتی کو ژیکه‌تیا سؤقیهت بزفریت بو عیراقی.
زلاین خو‌فه، ل 2 نه‌یلۆلا 1958، عه‌بدۆلکه‌ریم ب داخوازییا وی رازیبوو.
هه‌روه‌سا راکه‌هاند ژنها پیسه‌ کومارا عیراقی دی بزاقی کهنن ئاریشه‌ین
خه‌لکی عیراقی چاره‌سهریکه‌تن و مافین وان ب یه‌کسانی دهنن و دی کورد
و عه‌رب ب یه‌کسانی د عیراقیدا ژین. حکومت‌ها عیراقی دی بخیر هاتنا
وان کهنن و ئاسانکاریین خیره‌اتنی ژی دی بو هینه‌ نه‌نجامدان.

بشی چه‌ندی حکومت‌ها سؤقیهت کاروبارین وان ریکه‌ستن و ب
گه‌میه‌کا رۆسی بناقی "گروزیا"، به‌ره‌ف وه‌لاتی عیراقی فریکرن. ل 6 چریا
ئیکین 1958، مه‌لا مسته‌فا بارزانی که‌هسته به‌غدا و ب هزاران خه‌لک ژ کورد و
عه‌ربان دینشوازییا وی دابوون. ههر ل رۆزا که‌هسته‌تا وی بو عیراقی، دیپلوماتکارین
نه‌برابری به‌له‌ز دۆیشچوونا پیشه‌اتین سیاسی ل عیراقی کرن و تلگراف بو وه‌زاره‌تا
ده‌قه‌ریا نه‌برابری فریکرن و تیدا هه‌لوپستی خو دانه دیارکر کو ئیکه‌تیا
سؤقیهت سهرکردی کورد مه‌لا مسته‌فا بارزانی هه‌نارتیه عیراقی قه‌ داکو ژبو
به‌رژومندی خول ده‌قه‌ری بکاربیتن. نه‌وان دیپلوماتکارین نه‌برابری هزر دکر
کو مسته‌فا بارزانی یی بووی کومیونست و دی هزرین کومیونستی ل رۆژه‌لاتا
ناشین و ب تایه‌تی ل عیراقی به‌لاقی کهنن. چونکی مسته‌فا بارزانی بو ماوی 12
سالان ل سؤقیهت ژیاو بوو. ژبه‌رندی ب (مه‌لایی سۆر) دابوو نیاسین. ده‌همان
پینگا‌فدا، ویلدیمار، بالیۆزی نه‌برابری ل عیراقی دا دیار کرن کو دبیتن ئیکه‌تیا
سؤقیهت مسته‌فا بارزانی ب دزی حکومت‌ها عیراقی بکار بیتن. ویلدیمار مه‌سا بو
دچوو کو بارزانی و هه‌قالین وی نه‌ویین هزمارا وان دگه‌هسته 850 مرفۆان
دگه‌ل هنده‌ک ژنکین رۆسی دی بو هه‌والگیریا رۆسی کارکه‌ن.

بشتی ژفرینا بارزانی ژیکه‌تیا سؤقیهت بو عیراقی، حکومت‌ها
عه‌بدۆلکه‌ریم قاسمی، چه‌ندین داخوینین جودا جودا دان لدۆر کیشا کوردی
ل عیراقی. ژبه‌رکو لده‌می حکومت‌ها وی سیسته‌می کۆماری ل عیراقی
راکه‌هاندی، ده‌ستووره‌ک دورستکروو و تیدا راکه‌هاندبوو کو "کورد و
عه‌رب هه‌فیشکن دقئ وه‌لاتیدا و مافین وان ب یه‌کسانی هینه‌ دان لدۆیش
پره‌نسیپین ده‌ستووری کۆماری یی نوی". بشی چه‌ندی حکومت‌ها نوپا عیراقی
هیشیکه‌ پری ئومید و پرشه‌نگ دا کوردان. ژبه‌رندی کوردان ل سهرانسهری
کوردستانی، ب که‌رمی پینشوازییا پیشه‌اتین سیاسی بین نوی ل عیراقی کرن
و هیشی خواستن کو کیشا کوردی ریکین ناشتی و ئالوگوریکرنی به‌یته
چاره‌سهرکرن. دگه‌ل هندی، ریزه‌کا باش ژ خه‌لکی مه‌دنی ل کوردستانی
باوهری ب حکومت‌ها نوی نه‌ده‌ات. چونکی نه‌وان هزر دکر، نه‌ویین ب کوده‌تیا
له‌شکه‌ری رابوون، ههر لده‌ستپیکنی توندوتیژی ب دزی خه‌لکی مه‌دنی بکارئینایه
و دی هه‌مان سیاسه‌تا حکومت‌ها به‌ری خوه ل سهر وان په‌یره‌و کهنن.

1979 - 1903 مه‌لا مسته‌فا بارزانی

1959

بزا شا كوشتنا عبدالكريم قاسمى

هەرچەھوایبەت، ل هەيشین دەستپێکی یین سال 1959، پێشھاتین سیاسى ل دەقەرى و ب تايبەتى ل عێراقى بەرھەمەترسى و گورائىكارىيان چوون. ژبەرکول ئادارا 1959، نەتەھەپەرستین عەرەب ب سەرۆکاتیا "عبدالوھاب شەواف"، ب سەرھلداھەکنى ل باژىرى مووسل ب دژى حکومەتا عەبدۆلکەریم قاسمى رابوون. ب قى چەندى رەوشا سیاسى ل عێراقى بەرھەم گھورین و توندوتیژی چوو. ژبو ئارامکرنا بارۆدوخى وى پارێزگەھى کوردان پشەتەقانىا عەبدۆلکەریم قاسمى کر و ھەر زوو ئەق سەرھلداھە هاتە ژناقېرن. لى دەھمان سالدا، بارۆدوخین سیاسى یین عێراقى بەرھەم ئە ئارامى و نېمناھى چوون. چونكى ھەوالگېریا ئەمەریکا سی.ئای. ئەى CIA، دگەل سەدام حوسینى بزاقین كوشتنا عبدالكريم قاسمى كرن و عبدالكريم قاسم ب بریندارى ژوى بزاقى زىگار بوو. ھەرھەسا دەھمان سالدا، رەوشا سیاسى ل دەقەرىن كوردنشین زۆر ئالوز و سەخت دبوون، ب تايبەتى ل تیرمەھا 1959، ل دەمى بوویەرەك ل كەركووكى دناقېھرا تۆركمان و كوردان دا رووداى. د ئەنجامدا چەندین زیانین مادى و گیانى ب خەلكى وى باژىرى كەشتن.

د ئەنجامین ئەقان پێشھاتین سەرىدا ھاتینە نیشاندان، حکومەتا عێراقى راگەھاند كو حکومەتا ئەمەریکا یا ل پشەت قان بوویەرەن و دقېت ماتېكرنى دكارووبارىن ناخۆی عێراقى دا بکەتن و رەوشا نېمناھى و سیاسى لى وەلاتى تېكەمتن ژبو پاراستنا بەرژمەندیین وو. ھەرھەسا دیار كر كو دقېت ئەمەریکا رىژى ل سەرۆمرىا عێراقى بگرت و ماتېكرنى دكارووبار و ئارىشەین ناخۆیین وى دا نەكەتن.

لى ژلایى خوقه، پتر ترس ل دەق دپلوماتكارین ئەمەریکا ل دەقەرى و كوچكا سپى پەیدا بوون. ژبەر ھندى ژى، رېشەبەرى ھەوالگېریا ئەمەریكا" ئالین دۆلس Allen Dulles " د تلیگرافەكیدا بۆ سەرۆكى ئەمەریكا "ئەیزنھاورى" راگەھاندبوو كو "نوکه عێراق مەترسیدارتیرین وەلاتە ل رۆژھەلاتا ناغین، ھیزا سۆقیبەتى و كومیونستان لى وەلاتى زۆر یا بەرھەرە دبیتن و باشەرۆژا وى نەدیارە" ھەرھەسا دیار كر كو: "نوکه كیشە مەزنتر لېھاتە كو كوشتن دناقېھرا كورد و تۆركماناندا پەیدا بوویە و كەس نزانن دى چ ل باشەرۆژیدا روودەتن". دبەر سقیدا، سەرۆكى ئەمەریكا دبېژتنى "كورد كینە، من ھەرزدر كو كورد ھەر تۆركمانن. ناغېرى داخووزا روونكرنەكنى ل دۆر نەژادى كوردان ژى دكەتن"!! لىرى دۆلس بەرسقا وى دەتن و دبېژتنى "كورد نەتەھەمەھە كى جیواز ژ تۆركمانانن، خودان زمان و كەلتۆرەكى جیوازان". ناغېرى دبېژتنى "من ناملكەھەك ل دۆر كوردان دورستكرى یە و دى بزوو ترین دەم بۆتە فریكرم و ھەر تشتەكى دەربارەى كوردان تە بقیت یى تیدا ھەى".

لەورا دى بینن، دناقېھرا سالین 1958-1959، سۆقیبەتى ئالىكارىین خو یین ئابۆرى و سەربازى بۆ عێراقى زۆر بەرھەرەكرن و دەستەھلاتا سۆقیبەتى دناق عێراقى دا بەرھەم ژیدەبوونى چوو و پارتا كومیونستى یا عێراقى جارەكا دى دەست ب چالاكیین خو یین سیاسى كرمەھە و تارادەكنى پشكدارى دەمژگەھین حكومەتى دا كرن. بقی چەندى ترسەكا كارىگەرتر ل دەق ئەمەریكا پەیدا بوو. چونكى، ژلایەكنى قە، ھیشتا ئەمەریكا ھەرزدر كو مستەھا بارزانى، جاسووسى سۆقیبەتییە و ئەق پینگاھین سۆقیبەت دەھاغین ب ئەگەرى قەگەرینا وى بو عێراقى ھاتینە پش. ژبەر كو وى حكومەتا عەبدۆلکەریمى پالداھە كو پتر خو نىزىكى ئىكەتیا سۆقیبەت بکەتن و دى سۆقیبەت عەرەبىن عێراقى و كوردان پالدمتن كو ب دژى بەرژمەندیین ئەمەریكا ل دەقەرى كارىكەن، ب تايبەتى ل ئیرانى و تۆركیا یین كو ل وى وەختیدا، ھەقەبەمانین ستراتىجیین ئەمەریكا ل دەقەرى بوون.

ژلایەكنى دىقە، ئىكەتیا سۆقیبەت پەيوەندیین خوش دگەل وەلاتین عەرەبى، ب تايبەتى مسرى و سۆرى ھەبوون و ھیزا وى ل وان وەلاتان بەرھەرە ببوو. ئەمەریكا زۆر بقی چەندى نەخۆش بو و ھەرزدر، دى سۆقیبەت پتر بەر پىگەھین خو ل دەقەرى بەرھەرەكەتن و ھەرز ونایدۆلوژىین كومیونستى دناق وەلاتین عەرەبى دا بەلاق كەتن. بقی چەندى دى كارتنىكرنەك ئىكجار خراب كەتن سەر بەرژمەندیین سیاسى و ئابۆرى یین ئەمەریكا ل رۆژھەلاتا ناغین. چونكى دەستەھلاتارىا ئەمەریكا بەردەوام ھەرزى ل ھندى دكەتن كو بنەمايىن كومیونستى بدژى بنەمايىن سەرمايەدارى و دیموكراسى یین ئەمەریكانن.

ژبەر ھندى حكومەتا ئەمەریكا دگەل دپلوماتكار و ھەوالگېریا خو ل ناخۆى ئەمەریكا و رۆژھەلاتا ناغین بزاقین بەیزكرن كو ھەرز بەرخیودان سیاسەتا دەرھەیا ئەمەریكا ل رۆژھەلاتا ناغین ل سەر دوو پشەھران بگھورن: یا ئىكى: دانانا سنۆرەكى بو بەرھەرەھبوونا ھیزا بلۆكى سۆقیبەتى و ھەرز كومیونستى، و یا دووی: پاراستنا ھەقسەنگیا ھیزا ب رىكا دورستكرنا ھەقەبەمانا ل دەقەرى و پرچەككرنا وان نەتەھەمان ئەوین ژبو بەدستەھتینانا مافین خو دگەل وان رۆمىن دەستەھلاتى لىدكەن ب رىكا ھەقەبەمانین خو. دەستەھلاتارىا ئەمەریكا پتر داکوكى ل سەر مەترسیا كومیونىستان ل عێراقى و مسرى كر. ژبەر كو پشەھاتین سیاسى ل قان ھەر دوو وەلاتان زۆر كارىگەر و مەترسیدار بوو و ھەر دوو وەلاتان ھەفرکیا ئىك دكر ژبو سەرکیشكرنا جیھانا عەرەبى ل دەقەرى.

18

TELEGRAPH BRANCH
SECRETControl: 2640
Rec'd: August 6, 1951
6:26 a.m.Action
Info
EUR
P
IE
DCR

FROM: Tehran

TO: Secretary of State

NO: 509, August 6, 10 a.m.

FILE
No reply necessaryDEPT PASS MOSCOW, ANKARA; SENT DEPT 509, RPTD INFO LONDON 116,
MOSCOW 12, BAGHDAD 6, ANKARA 1.We are of opinion start VOA broadcast in Kurdish (DEPT 226,
July 27) may be of value in reaching fairly large number more
or less isolated peoples and in countering Sov broadcasts in
Kurdish from clandestine station.In planning experimental broadcasts we believe Dept should
keep in mind advisability (1) avoiding specific anti-Sov
character of broadcasts in favor of a strong but subtle attack
on Communism's fallacies and shortcomings, (2) avoiding en-
couragement Kurdish polit nationalism, and (3) encourage the
support Central Iran Govt. Foregoing line is recommended in
order avoid possible resentment Central Iran Govt authorities
whose continued cooperation is essential connection USIE
activities Iran.

GRADY

MRM:RC

Note: Relayed to Moscow, Ankara, 8/6/51 7 a.m. WCC

511.884/8-651

OCT 26 1951

FILED

SECRET FILE

HH

PERMANENT
RECORD COPY

SECRET

• This copy must be returned to DC/R central files with notation of action taken •

REPRODUCTION OF THIS
MESSAGE IS PROHIBITED

به لگه نامیهکا

ئه مریکی

دهرباری هزرا

ئه مریکا ئدۆر

دورستکرنا دنگن

ئه مریکا ب کوردی

ل تمباخا ۱۹۵۵

ژیدهرین قه کولینی:

1. Lortz, M. G. (2005). Willing to face death: a history of Kurdish military forces-the Peshmerga-from the Ottoman Empire to present-day Iraq (Doctoral dissertation, Florida State University).
2. Walther, K. V. (2015). Sacred Interests: The United States and the Islamic World, 1821-1921. UNC Press Books.
3. Waisy, K.S. (2016). The International Dimension of the Iraqi Kurdish Nationalist Movement 1960- 1975 the US Factor, LAMBERT Academic Publishing.

